

Prof. dr hab. Ewa Piechurska-Kuciel
Instytut Językoznawstwa
Uniwersytet Opolski

**OCENA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH I AKTYWNOŚCI NAUKOWEJ
DR BARBARY LORANC
W POSTĘPOWANIU O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO**

1. Ocena osiągnięcia naukowego

Jako tzw. „osiągnięcie naukowe”, zbiorczo zatytułowane: *Rola wymian wirtualnych we wspieraniu rozwoju kompetencji interkulturowych i językowych u uczących się języka drugiego/obcego*, Kandydatka wskazała monografię, uzupełniających ją sześć artykułów zespolonych oraz dwa samodzielnie napisane rozdziały z prac zbiorowych. Tematyka obrana przez dr Loranc wpisuje się w najnowsze trendy badawcze, podyktowane zmianami globalizacyjnymi, jak i cywilizacyjnymi. Stąd też rozumieć należy, że rozwojowi biegłości językowej towarzyszyć musi umiejętność skutecznej komunikacji z przedstawicielami innych kultur, czemu sprzyja wykorzystanie narzędzi powiązanych ze środowiskiem wirtualnym. W zaproponowanym obszarze badań szczególną rolę odgrywa międzykulturowa wymiana wirtualna, która umożliwia prowadzenie zajęć z partnerami z różnych krajów w formie zdalnej, za pomocą różnorodnych narzędzi internetowych. Zgodnie ze swoją wiedzą badawczą Autorka oczekuje, że wymiana wirtualna zapewni badanym przyrost kompetencji językowych, interkulturowych, umiejętności cyfrowych oraz rozwinięciem autonomię ucznia.

Monografia pt. *Virtual exchange and second language learning for the 21st century: Exploring learners' perspectives* (2022r.) została wydana przez Wydawnictwo Naukowe „Śląsk”, które znajduje się na ministerialnej liście wydawnictw publikujących recenzowane monografie naukowe. Tym sposobem spełniono wymogi formalne stawiane monografiom naukowym przedstawianym do oceny. Pozycja ta cechuje się walorami osiągnięcia naukowego, stanowiącego istotny wkład w rozwój określonej dyscypliny, w tym przypadku językoznawstwa (ze szczególnym uwzględnieniem akwizycji języka obcego). Jej główne walory zbiorcze ogniskują się na:

- znacznym poszerzeniu wiedzy z aktualnej tematyki wynikającej z potrzeby przygotowania uczniów/absolwentów wielu poziomów szkół do sprawnego funkcjonowania w cyfrowym i globalnym świecie. Autorka jasno wykazała, że środowisko wymian wirtualnych ułatwia posługiwanie się językiem obcym i stymuluje wzrost świadomości kulturowej, co stanowi potwierdzenie Jej oczekiwań. Jednakże szczególnie inspirującym wynikiem Jej działań jest dowiedzenie, że wpływ ten w dużej mierze zależy od kontekstu i konfiguracji przestrzeni kształcenia, tj. szczególnie wysokie efekty mają miejsce wtedy, gdy partnerami monolingwalnych studentów są rodzimi użytkownicy j. obcego, a ich kulturowy profil wydaje się badanym szczególnie bliski/interesujący, zaś program dydaktyczny uwzględnia ich zainteresowania,
- ciekawym i dobrze zaprojektowanym badaniu empirycznym, przeprowadzonym na potrzeby niniejszej publikacji. Uwzględnienie dwóch (w założeniu podobnych) grup eksperymentalnych pozwala na miarodajne wyciągnięcie wniosków, a—co za tym

idzie—na właściwą interpretację wyników, choć daje się odczuć brak implikacji badawczych,

- właściwie wykonanych analizach ilościowych i jakościowych. Dzięki wielowątkowej eksplikacji, zarówno wewnątrz- jak i międzygrupowej, uzyskano głębszy wgląd w procesy uczenia się języka obcego (angielskiego) w środowisku wirtualnym z partnerami posługującymi się angielskim jako językiem drugim lub obcym. Wyniki te nie tylko pozwalają na lepsze zrozumienie roli środowiska wirtualnego, które pozwala na zastosowanie bardziej zaawansowanych interwencji, ale także na nakreślenie rekomendacji pedagogicznych.

Pomimo niewątpliwych zalet monografii, jej lektura nasuwa pewne wątpliwości, które, co należy podkreślić, nie zaburzają mojej jednoznacznie pozytywnej oceny pracy. W moim przekonaniu, monografię cechuje:

- nadmierna ilość powtórzeń dotyczących opisu narzędzi czy procedur—szkoda, że Autorka nie dostosowała się do wymogów American Psychological Association (APA), co znacznie rozjaśniłoby i uprościło odbiór opisu badania i jego wyników,
- nadmierna ilość tabel, których zawartość pozostawiono Czytelnikowi do samodzielnej interpretacji; dotyczy to też zalewu cytatów pozbawionych omówienia,
- zarówno dyskusja wyników, jak i wnioski czy rekomendacje—pomimo tego, że są prawidłowe—aż proszą się o głębszą syntezę i odniesienie do szeroko pojętych procesów poznawczych, jak i specyfiki kulturowej badanych. Na przyszłość namawiałabym Autorkę do większej wiary we własne umiejętności i wiedzę.

Oprócz monografii, osiągnięcie naukowe dr Loranc zawiera dwa samodzielnie napisane rozdziały z monografii wieloautorskich, mieszczące się we wskazanej tematyce. Obie pochodzące z 2015r. pozycje poświęcone są roli wideokonferencji w rozwoju umiejętności komunikacyjnych („Videoconferencing as a Tool for Developing Speaking Skills”), jak i negocjowaniu znaczenia („The Foreign Language Classroom in The New Media Age: Videoconferencing and Negotiated Interaction among L2 Learners”). W obu rozdziałach uczestnikami badań są polskie i hiszpańskie grupy studentów. Wydaje się, że pozycje te można traktować jako przygotowania do samodzielnego projektu badawczego, opisanego w monografii.

Pozostałą część osiągnięcia naukowego stanowi sześć wysoko punktowanych artykułów zespołowych. Dr Lorenc jest pierwszym autorem dwóch z nich, określając swój wkład na 70%. Są to pozycje, w których Habilitantka opracowała koncepcję badania, współ-/tworzyła hipotezy badawcze, opracowała przegląd literatury, zebrała dane, zanalizowała wyniki i opracowała wnioski. Obie pozycje poświęcono rozwojowi kompetencji pragmatycznej w środowisku wirtualnym. Charakteryzują się one przejrzystą strukturą, klarownym wywodem i właściwie wyciągniętymi wnioskami, zaś grupy badanych obejmują polskich studentów i amerykańskich nauczycieli-stażystów. W pierwszym z nich, “Virtual Exchange and L2 Pragmatic Development: Analysing Learners’ Formulation of Compliments in L2” (współautorstwo: Shannon M. Hilliker i Chesla Ann Lenkaitis), wykazano, że wymiana wirtualna umożliwia prawidłowy rozwój kompetencji pragmatycznych odnoszących się do tworzenia komplementów. Drugi artykuł (“Compliment Patterns in English: L1 and L2 Production in the Virtual Exchange Environment”, współautor David Finbar Brett) stanowi analizę rozwoju umiejętności komplementowania w tym środowisku, ze szczególnym uwzględnieniem jego zalet w rozwoju cech syntaktycznych komplementowania. Pozostałe cztery publikacje również cechują się wysokim poziomem badawczym, z punktacją ministerialną od 20 do 200 punktów; swój wkład Habilitantka ocenia w przedziale 50-40%. I tak, w publikacji “The Role of Intercultural Virtual Exchanges in Global Citizenship Development” (współautorstwo: Chesla

Lenkaitis) przedmiotem badań jest kształtowanie postaw obywatelskich oraz rozwijanie świadomości globalnej i poczucia tożsamości globalnej w środowisku wirtualnym. Potwierdzenie roli wymiany wirtualnej w kształtowaniu silniejszego poczucia identyfikacji ze wspólnotą globalną znajdujemy też w publikacji „Global Awareness and Global Identity Development among Foreign Language Learners: The Impact of Virtual Exchanges” (współautorstwo: Chesla Lenkaitis i Shannon Hilliker). Z kolei artykuł „Facilitating Global Citizenship Development in Lingua Franca Virtual Exchanges” (współautorstwo: Chesla Lenkaitis) traktuje szeroko rolę wymiany wirtualnej w rozwoju społecznym badanych. Jego główne wyniki wskazują nie tylko na jej wpływ na podniesienie osobistych umiejętności (np. sprawczości indywidualnej czy świadomości kulturowej), ale też na przekonania społeczne związane z przypisaniem większej wartości globalnej wspólnoty i ze zwiększonym poczuciem wspólnej wizji przyszłości.

Reasumując, przedmiotowe osiągnięcie naukowe przedstawione ocenie, ***Rola wymian wirtualnych we wspieraniu rozwoju kompetencji interkulturowych i językowych u uczących się języka drugiego/obcego***, spełnia wymogi warunkujące nadanie stopnia doktora habilitowanego. Prace te stanowią oryginalny i znaczny wkład w rozwój językoznawstwa (akwizycji języka obcego) poprzez dogłębną analizę roli środowiska wirtualnego w nabywaniu umiejętności językowych, osobistych i społecznych, jak i cyfrowych, w kontakcie z osobami posługującymi się j. angielskim jako obcym lub drugim. Wymiany wirtualne można uznać za wartościowe narzędzie pedagogiczne o szerokim spektrum działania.

2. Ocena aktywności naukowej

Drugim czynnikiem podlegającym ocenie jest istotna aktywność naukowa realizowana w co najmniej dwóch uczelniach, instytucjach naukowych lub instytucjach kultury. W jej zakres wchodzi współpraca międzyuczelniana, publikacje naukowe i udział w konferencjach naukowych, działalność dydaktyczna, organizacyjna i popularyzatorska oraz indeksy cytowań¹.

Zgodnie z opinią Rady Doskonałości Naukowej za współpracę owocującą istotną aktywnością naukową można uznać uzyskanie stopnia doktora na innym uniwersytecie przez Habilitantkę, co miało miejsce na Uniwersytecie Śląskim, w 2008r., podczas gdy dr Lorenc zatrudniona jest w Akademii Techniczno-Humanistycznej w Bielsku-Białej od 2002r. Ponadto, Kandydatka także wykazała dwumiesięczne zatrudnienie na godzinach zleconych na Uniwersytecie w Chichester (Wlk. Brytania). Trudno jednak ten typ zatrudnienia uznać za istotną aktywność naukową.

Kolejnym aspektem współpracy międzyuczelnianej o wysokim stopniu istotności są staże. W swoim autoreferacie Kandydatka nie wykazała żadnego.

Jeśli chodzi o projekty powiązane z istotną aktywnością naukową, na plan pierwszy wysuwa się międzynarodowy projekt naukowy *Cross-University Language and Culture Exchange*, pod przewodnictwem dr Shannon M. Hilliker oraz dr Chesly Ann Lenkaitis z Binghamton University (numer grantu nieznany). Jako że celem projektu było wspólne zorganizowanie i przeprowadzenie wymian wirtualnych pomiędzy studentami uczelni partnerskich oraz zebranie danych do późniejszej analizy, można tę współpracę ocenić bardzo wysoko, ponieważ na jej

¹ Rada Doskonałości Naukowej (2021). Postępowania dotyczące nadawania stopnia doktora habilitowanego. <https://www.rdn.gov.pl/dobre-praktyki.poradnik-postepowania-dotyczace-nadawania-stopnia-doktora-habilitowanego.html>

kanwie powstały trzy wysoko punktowane artykuły zbiorowe zgłoszone jako osiągnięcie naukowe.

Podobnymi walorami wydaje się oznaczać udział dr Lorenc w międzynarodowym projekcie badawczym *ACTRES Analisis Contrastivo Y Traducción Ingles-Español: Aplicaciones III*. Co prawda, w autoreferacie nie wskazano powiązanej z nim istotnej aktywności naukowej, ale można mniemać, że takowa miała miejsce, jako że dwa rozdziały przedstawione do oceny opisują badania porównawcze polskich i hiszpańskich studentów anglistyki z uniwersytetu w León (Hiszpania).

Habilitantka wymienia także udział w kilku innych projektach (np. *Resilience Approach in Cross-Cultural Training of Future Teachers in Ukraine and V4 Countries* we współpracy z trzema uniwersytetami zagranicznymi czy *E- courses for English Teachers; E-CET*) finansowanym przez Komisję Europejską), jednak nie powiązano z nimi żadnej istotnej aktywności naukowej.

Oprócz publikacji zgłoszonych jako osiągnięcie naukowe, Habilitantka jest autorką innych prac, które można podzielić na cztery grupy tematyczne. Pierwsza z nich, *wymiany wirtualne w kształceniu nauczycieli języków obcych*, zawiera pięć artykułów i rozdziałów w pracach zbiorowych, z których napisano samodzielnie, zaś w pozostałych swój wkład Habilitantka ocenia na 25-55%. Warto zauważyć, że wśród nich znajduje się praca 200-punktowa z 50% wkładem dr Loranc. Kolejny krąg tematyczny to *nauczanie wybranych zakresów kompetencyjnych języka obcego*. Znajdują się w nim prace poświęcone wykorzystaniu multimediów w nauce słownictwa z trzema pracami zbiorowymi (punktacja 3-100 pkt., wkład: 40-60%), sprawności mówienia z jedną publikacją zbiorową (punktacja 5.000 pkt.—prawdopodobnie 5, wkład: 25%), nauczanie języka specjalistycznego z trzema nisko punktowanymi rozdziałami w pracach zbiorowych (dwa samodzielne) oraz wybrane aspekty dydaktyki języka angielskiego na poziomie szkoły wyższej z jednym 5-punktowym rozdziałem w pracy zbiorowej. Trzeci krąg tematyczny stanowi *zintegrowane nauczanie przedmiotowo-językowe—CLIL*, który obejmuje badania nad podnoszeniem efektywności CLIL z pięcioma samodzielnie napisanymi artykułami i rozdziałami w pracach zbiorowych (2-5 pkt.) oraz programy CLIL w ocenie rodziców i nauczycieli z trzema publikacjami w pracach zbiorowych (5-20 pkt.). *Badania korpusowe nad dyskursem tekstów podróźniczych* stanowią czwarty krąg tematyczny. Znajdują się w nim jeden rozdział wieloautorski (brak potwierdzenia przyjęcia do druku) oraz jeden 100-punktowy.

Doktorantka aktywnie popularyzuje swój dorobek poprzez udział w konferencjach naukowych. Łącznie, po uzyskaniu stopnia doktora samodzielnie bądź we współautorstwie, wygłosiła 39 referatów, w tym 18 w Polsce i 21 za granicą.

Działalność naukowa obejmuje również kształcenie kadr naukowych i zawodowych, organizowanie i popularyzowanie nauki². W przypadku dr Loranc działalność dydaktyczna jest bogata; na swojej uczelni macierzystej prowadzi/-ła różnorakie zajęcia, w tym seminaria licencjackie i magisterskie. Uczestniczyła też w projektach dydaktycznych, m.in. z Universidad de León w Hiszpanii czy Univerzita Palackého w Ołomuńcu (Czechy). Ponadto, pełni ona funkcję wydziałowego koordynatora programu Erasmus+, była też kierownikiem studiów podyplomowych. Jej współpraca z otoczeniem społecznym odbywa się poprzez działalność

² Por. Kała, D. P. (2022). Szczegółowe przesłanki nadania stopnia doktora habilitowanego. *Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny*, 3. <https://doi.org/10.14746/rpeis.2022.84.3.03>

szkoleniową związaną z wdrożeniem innowacyjnego modelu CLIL w nauczaniu treści przedmiotowych w języku angielskim dla nauczycieli szkół branżowych i uczelni wyższych. Warto też nadmienić, że Habilitantka wydała trzy książki dla dzieci: mini podręczniki do nauki języka angielskiego.

Indeksy cytowań dr Lorenc są dość skromne. Jak podaje w swoim autoreferacie, liczba cytowań Jej publikacji według Google Scholar wynosi 208, zaś w bazie Scopus—38. Indeks Hirscha według Google Scholar wynosi 7, a według bazy Scopus: 4. Łączna wartość punktacji MNiSW Jej prac wynosi 1294. Nie są to silne dane, jednak—jak wskazuje Jej najnowsza działalność zespołowa—należy mniemać, że Kandydatka w najbliższej przyszłości wykaże się wyższymi wynikami.

Pokrótkę, należy stwierdzić, że dr Lorenc legitymuje się współpracą międzyuczelnianą prowadzącą do istotnej aktywności naukowej poprzez uzyskanie stopnia doktora na innej uczelni oraz udział w projektach międzynarodowych, powiązanych z istotną aktywnością naukową wyrażoną przez wysoko punktowane publikacje w czasopiśmie międzynarodowych. Wykazuje się też sporym dorobkiem naukowym, który aktywnie upowszechnia. Pomimo tego, że większość Jej prac samodzielnych jest dość nisko punktowana, publikacje wieloautorskie, które załącza, świadczą o umiędzynarodowieniu Jej dorobku, zwłaszcza w tematyce, w której specjalizuje się dr Lorenc, tj. roli środowiska wirtualnego w rozwoju wielorakich sprawności osobistych i społecznych. Jej osiągnięcia dydaktyczne, popularyzatorskie i organizacyjne uważam za wystarczające.

Wniosek końcowy

Moja ocena wskazanego osiągnięcia naukowego oraz aktywności naukowej dr Barbary Loranc jest w pełni pozytywna. W świetle powyższego, bez wątpliwości stwierdzam, że spełnia ona wymogi określone przez Ustawę z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2020 r. poz. 85, 374, 695, 875, 1086, z 2021 r. poz. 159).

Opole, 2 września 2023

